

دست خبرنامه قالی و صنایع

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال اول | شماره‌ی یک | اردیبهشت ۱۳۹۱ | ۸ صفحه | 8 Pages | May 2012

نایب رییس اتاق ایران:

شرایط برای صادرات و احیای
صنعت فرش، فراهم شده است

۳ صفحه‌ی

عکس: عباس پورجعفری

{ گزارش }

در نشست کمیته‌ی فرش دست‌باف استان کرمان مطرح شد
ثبت جهانی فرش و طرح و نقشه‌های آن در دست اقدام است

۳

{ گفت‌وگو }

«محمد رضا وزیری نسب»؛ مسئول اتحادیه‌ی فرش کرمان مطرح کرد
بسیاری از قالی‌بافان، از این کار کناره‌گیری کرده‌اند

۴

{ گفت‌وگو }

گفت‌وگو با «محمد رضا شریفی»؛ فرماندار راور
به دنبال راه‌اندازی اتحادیه‌ی فرش در راور هستیم

۵

{ گفت‌وگو }

گفت‌وگو با «حیدرعلی زاهدیان»؛ معاون صنایع دستی اداره‌کل میراث فرهنگی
مشکل اصلی، نبود صادرکننده‌ی بومی است

۶

سخن سردبیر

تقویت تولید ملی با حمایت از قالی ایرانی

سیدمحمدابراهیم علوی
سردبیر
و معاون توسعه و سرمایه‌گذاری اتاق

۸. شرکت فعال زنان قالی‌باف ایرانی در نمایشگاه‌ها، سمینارها و همایش‌های داخل و خارج با تأمین یارانه‌ی لازم
۹. تبلیغ سراسری قالی و صنایع دستی ایران از شبکه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران در سراسر دنیا و بعضی شبکه‌های بین‌المللی مانند الجزیره یا CNN
۱۰. آشنا ساختن بافندگان با نیازها و طرح‌های بازارپسند و سلیق سایر کشورها
۱۱. ایجاد شبکه‌های توزیع تعاونی مواد اولیه‌ی مرغوب و استاندارد در سطح روستاها با تسهیلات خرید ۲-۳ساله‌ی بدون بهره
۱۲. ایجاد موزه‌ها و نمایشگاه‌های دائمی فرش دست‌باف و صنایع دستی در همه‌ی استان‌ها با کمک بخش خصوصی
۱۳. در بحث اقدامات خارج از کشور باید توجه داشت که فرش ایران سند هویت، فرهنگ و هنر ایران است. در گذشته شهرت ایران بیش‌تر به فرش، هنر و فرهنگ ایرانی بوده است، لذا تبلیغ فرش ایران از شبکه‌های بین‌المللی و تهیه‌ی آلبوم، بروشور و کاتالوگ به زبان‌های گوناگون و پخش و توزیع آن از طریق سفارتخانه‌های ایران در خارج از کشور و سفارتخانه‌های خارجی در ایران، یکی از اقدامات موثر در معرفی بازار فرش ایران در خارج خواهد بود.
ان‌شاءالله در شماره‌های بعدی موارد دیگری را طرح خواهیم نمود.

بازارهای بین‌المللی
۶. حمایت جدی دولت با تسهیلات کم‌بهره و حداقل ۴-۳ساله از تعاونی‌های فرش و فرش‌بافان روستایی با کم‌ترین ضمانت، در سطح کشور
۷. صدور شناسنامه و ضمانت‌نامه برای فرش‌های ایرانی باکیفیت

در بحث اقدامات خارج از کشور باید توجه داشت که فرش ایران سند هویت، فرهنگ و هنر ایران است. در گذشته شهرت ایران بیش‌تر به فرش، هنر و فرهنگ ایرانی بوده است، لذا تبلیغ فرش ایران از شبکه‌های بین‌المللی و تهیه‌ی آلبوم، بروشور و کاتالوگ به زبان‌های گوناگون و پخش و توزیع آن از طریق سفارتخانه‌های ایران در خارج از کشور و سفارتخانه‌های خارجی در ایران، یکی از اقدامات موثر در معرفی بازار فرش ایران در خارج خواهد بود.

بررسی آمارهای تجارت و بازرگانی فرش به‌ویژه در بُعد صادراتی بیانگر این موضوع است که در گذشته به تناسب افزایش صادرات فرش، تولید آن هم افزایش داشته و کاهش تدریجی صادرات هم یکی از دلایل اصلی کاهش تولید بوده است. به عبارت دیگر، کاهش حجم صادرات معلول دو عامل: اول، عدم عرضه‌ی کافی فرش خوب بر اساس تقاضای بازار به بازارهای خارجی و دوم، ورود فرش از دیگر کشورها به ایران می‌باشد.
لذا در سال تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی بایستی بر اساس نقطه‌نظرات کارشناسی فعالان و دلسوزان صنعت فرش در داخل و خارج، اقدامات زیر را به عمل آورد:
۱. تأمین مواد اولیه‌ی مرغوب و استاندارد برای فرش‌بافان ایرانی در سراسر کشور
۲. جست‌وجو، جمع‌آوری و به کار گرفتن طرح‌ها و نقشه‌های اصیل و واقعی و باارزش قالی ایران
۳. شناسایی سریع قالی‌بافان در سراسر کشور (در هر استان)، برگزاری نشست‌های کارشناسانه با آنان برای آسیب‌شناسی، شناخت مسایل و مشکلات آنان و جمع‌بندی نظرات و ارائه‌ی راهکار به مقامات مسوول استانی و کشوری
۴. تسریع در تحت پوشش بیمه قرار دادن کلیه‌ی بافندگان و ارائه‌ی خدمات واقعی به بیمه‌شدگان
۵. نظارت بر تولید فرش‌های باکیفیت با طرح‌ها و نقش‌های اصیل ایرانی و تلفیق با طرح‌ها و نقش‌های منطبق با سلیق

اطلاع‌رسانی

تعاونی مسکن در قالب شهرک فرش

اتحادیه‌ی صنف بافندگان و تولیدکنندگان فرش دست‌باف در نظر دارد جهت ایجاد انسجام و یکپارچگی بخش تولید فرش دست‌باف، تعاونی مسکن را در قالب شهرک فرش ایجاد نماید. ایجاد این شهرک مسکونی و تجاری می‌تواند پروسه‌ی تولید فرش دست‌باف را در کنار واحدهای مسکونی و کارگاه‌های متمرکز به نمایش بگذارد و می‌تواند برای خریداران فرش استان انگیزه‌های باشد تا بتوانند در آن شهرک، نمایندگانی و تجار فرش استان را در شهرک ملاقات و از محصولات آن‌ها دیدن نمایند. شاید این گام بتواند یکپارچگی بین تجار و خریدار و تولیدکننده را در یک فضای آموزشی، مسکونی، تجاری و تولیدی ایجاد نماید. یکی از دغدغه‌های تولیدات شهرستان‌ها نداشتن جایگاه تجاری

در مرکز استان است که با ایجاد شهرک فرش، این مشکل عمده و اساسی هم حل خواهد شد. ضمن این‌که با احداث واحدهای مسکونی، همه‌ی عاملان فرش می‌توانند صاحب خانه شوند و در کنار هم زندگی کنند.

اتحادیه‌ی صنف بافندگان و تولیدکنندگان فرش دست‌باف کرمان

تبدیل وضعیت بیمه‌ی قالی‌بافان

بر اساس قانون بیمه‌های اجتماعی قالی‌بافان و بافندگان فرش دست‌باف و تفاهم انجام‌شده با سازمان تأمین اجتماعی، قالی‌بافان زیر پوشش بیمه برای استفاده از مزایای کامل تأمین اجتماعی و تبدیل وضعیت بیمه از قانون قدیم به جدید بایستی تا آخر خردادماه سال جاری به شعب تأمین اجتماعی در سرتاسر استان مراجعه نمایند.
هم‌اکنون حدود ۸۰ هزار بافنده در سطح استان به کار بافندگی

اشتغال دارند که از این تعداد تاکنون ۳۳۷۰۰ نفر شناسنامه‌دار شده‌اند و کارت شناسایی دریافت نموده‌اند که بالغ بر ۳۲۷۰۰ نفر برای بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای به ادارات تأمین اجتماعی معرفی شدند و از این تعداد ۲۱۱۰۰ نفر از خدمات بیمه بهره‌مند گردیدند.

المپیاد فرش

در خصوص برگزاری المپیاد فرش که سالیانه برگزار می‌شود، در اسفندماه سال گذشته مرحله‌ی مقدماتی المپیاد با همکاری اداره‌کل آموزش و پرورش و دانشکده‌ی هنر در دو سطح دانش‌آموزی و دانشجویی برگزار شد و نفرات برتر هر رشته جهت حضور در المپیاد کشوری فرش که در تاریخ‌های ۲۶، ۲۷، ۲۸ اردیبهشت‌ماه در شهر مقدس مشهد برگزار گردید، معرفی شدند.

ناصر عباس‌پور
رئیس اداره‌ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت

... { گزارش } ...

نایب رییس اتاق ایران:

شرایط برای صادرات و احیای صنعت فرش، فراهم شده است

نایب رییس اتاق ایران با بیان این مطلب که شرایط برای صادرات، احیا و رونق بخشیدن به صنعت فرش فراهم شده است، گفت: همگی عوامل در کشور به نحوی رقم خورده است که در سال ۹۱ شرایط برای صادرات فوق العاده است و صنعت فرش نیز از این قاعده مستثنی نیست.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان، در نشست کمیسیون فرش اتاق کرمان که به منظور رونمایی از شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان کرمان با حضور اعضای کمیسیون، رییس اداره فرش و نمایندگان سازمان صنعت، معدن و تجارت و فعالان و تولیدکنندگان صنعت فرش برگزار شد، محسن جلال‌پور با اشاره به مصوبه شورای عالی صادرات در ۲۴ اسفندماه ۹۰ مبنی بر افزایش صادرات غیرنفتی در سال ۹۱ به ۷۵ میلیارد دلار، اظهار داشت: پیش از این در برنامه‌ی پنجم توسعه این میزان ۵۰ میلیارد دلار در نظر گرفته شده بود.

وی تحریم‌های اخیر، از جمله تحریم بانک مرکزی در سال گذشته و امکان تحریم نفت در سال جدید را دلیل این مصوبه عنوان کرد و گفت: تنها راه گذر از این شرایط و پشت سر گذاشتن تحریم‌ها، راهی از اتکا به فروش نفت است.

جلال‌پور ادامه داد: در چند دهه‌ی اخیر متکی بودن به فروش نفت و اداری کشور از این بوده باعث شده است که به تولید، صنعت و بخش‌های مختلفی که می‌تواند برای کشور مولد، مفید و اشتغال‌زا باشد نپردازیم. رییس اتاق کرمان با بیان این‌که در برنامه‌ی پنجم توسعه برای صادرات صنایع دستی در سال ۹۱ یک میلیارد دلار در نظر گرفته شده بود اظهار داشت: بر اساس مصوبه‌ی مذکور، این میزان به یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار رسیده است.

نایب رییس اتاق ایران، سهم فرش از مبلغ یک میلیارد دلاری صنایع دستی را ۷۵۰ میلیون دلار عنوان کرد و یادآور شد: در سال ۹۰، صنایع دستی و مصنوعات رتبه‌ی سوم صادرات غیرنفتی را به خود اختصاص داد.

وی در ادامه، از اعتقاد مطرح‌شده‌ی فعالان صنعت فرش در شورای عالی صادرات مبنی بر افزایش میزان صادرات فرش از ۷۵۰ میلیون دلار به یک میلیارد دلار سخن گفت و تصریح کرد:

البته فعالان صنعت فرش برای دستیابی به این مهم بودجه‌ی ۳۰ میلیون دلاری را از دولت درخواست کرده‌اند.

جلال‌پور با اشاره به این‌که ۵ میلیون دلار این مبلغ به تبلیغات اختصاص داده شده است، گفت: همچنین پنج میلیون دلار در جهت ایجاد بازارهای جدید، ۱۰ میلیون دلار در جهت ارتقای تولید و سرمایه‌گذاری در تولید پیش‌بینی شده است.

رییس اتاق کرمان ارائه‌ی پارانه به خریداران داخلی، اختصاص پارانه به بانک‌ها در جهت استفاده از فرش در جوایز و... را نیز ۱۰ میلیون دلار عنوان کرد.

نایب رییس اتاق ایران هم‌چنین در جهت رونق بخشیدن به صنعت فرش پیشنهادهایی ارائه کرد. حضور فرش در نمایشگاه‌های بین‌المللی و پرداخت حداقل نیمی از هزینه‌ی این حضور توسط دولت اولین پیشنهاد وی بود که به آن اشاره کرد و گفت: البته فرایند انتخاب و پرداخت این هزینه باید به شکل فرش واگذار شود.

... { گزارش } ...

در نشست کمیته‌ی فرش دستباف استان کرمان مطرح شد

ثبت جهانی فرش و طرح و نقشه‌های آن در دست اقدام است

۹۱/۲/۳ مرکز ملی فرش ایران در خصوص بررسی مسائل و مشکلات فرش استان مطرح و پس از جمع‌بندی نظرات اعضای جلسه و برخی از شهرستان‌ها، پیشنهادهایی جهت رفع موانع پیش‌روی صنعت فرش استان، از جمله: تخصیص اعتبار ویژه و ارزان‌قیمت به تولیدکنندگان بخش فرش و هم‌چنین رفع موانع موجود در بانک‌های عامل برای پرداخت سریع تسهیلات، تأسیس صندوق ضمانت خرید تولیدات فرش (خرید تضمینی فرش)، تدوین برنامه‌ی برای جلوگیری از ورود مواد اولیه‌ی نامرغوب به کشور و ایجاد ایستگاه‌های عرضه‌ی مستقیم مواد اولیه، افزایش یارانه‌ی حمایتی به صادرکنندگان فرش در جهت حضور فعال و چشمگیرتر تولیدکنندگان در نمایشگاه‌های خارجی، درخواست اعتبار لازم به انجمن طراحان و نقاشان استان به منظور تولید طرح و نقشه‌های جدید مطابق با سلیقه‌ی بازار روز، بومی‌سازی سرفصل‌های دروس دوره‌ی کار و دانش فرش در آموزش و پرورش استان و بی‌گیری تخصیص اعتبارات لازم برای به‌سازی فضای کارگاه‌های قالی‌بافی خانگی به‌منظور تأمین بهداشت و سلامت قالی‌باغان، ارائه گردید.

در این نشست هم‌چنین عطاءالله شفیعی‌پور، رییس اتحادیه‌ی صنف تولیدکنندگان و بافندگان فرش کرمان، محمد پورمه‌دی‌آبادی عضو هیئت موسس اتحادیه‌ی صنف بافندگان شهرستان سیرجان و محمد ابوالهادی مدیرعامل

شرکت فرش هزارگل شهرستان رفسنجان به عنوان نمایندگان منتخب فرش استان جهت شرکت در گردهمایی و حضور در جلسات مربوطه انتخاب شدند و مقرر شد نام این افراد به مرکز ملی فرش ایران اعلام گردد.

در این جلسه پیرامون مواردی اعم از حضور موثرتر و فعال صادرکنندگان و تولیدکنندگان فرش در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی، صدور تعداد ۶۱۸ فقره حواله‌ی مشاغل خانگی مستقل و تعداد ۶ فقره پرونده‌ی پشتیبان در سال ۹۰ و هم‌چنین اولین جشنواره‌ی فروش فرش دستباف که از مورخ ۲۲ بهمن لغایت ۲۲ اسفندماه سال گذشته در شهرستان‌های کرمان، رفسنجان و سیرجان برگزار شد، گزارشی توسط رییس اداره‌ی فرش سازمان ارائه شد.

نشست کمیته‌ی فرش دستباف استان کرمان با حضور اعضا در محل سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمان برگزار شد.

سرپرست سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمان در این جلسه با اشاره به فعال بودن ۸۰ هزار بافنده و تولیدکننده‌ی فرش دستباف در استان، اظهار داشت: سرانه‌ی تولید فرش دستباف استان کرمان دو مترمربع است و حدود ۱۵۰ هزار متر مربع فرش دستباف در سال، در استان کرمان تولید می‌شود.

محمد عابدی‌نژاد، خاطرنشان کرد: از ۸۰ هزار بافنده و تولیدکننده‌ی فرش دستباف، ۳۴ هزار قالی‌باف تک‌باف که به‌صورت پاره‌وقت، نیمه‌وقت و یا تمام‌وقت فعالیت می‌کنند، از اداری فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کارت شناسایی دریافت کردند.

وی با بیان این‌که تعداد ۳۲ هزار و ۷۰۰ بافنده‌ی فرش برای استفاده از مزایای بیمه‌ی تأمین اجتماعی به سازمان تأمین اجتماعی

استان کرمان معرفی شده‌اند، افزود: این بیمه شامل بیمه‌ی از کار افتادگی و بازنشستگی بافندگان فرش است و تاکنون ۲۱ هزار و ۱۰۰ نفر از معرفی‌شوندگان تحت پوشش این بیمه قرار گرفته‌اند.

عابدی‌نژاد با اشاره به کیفیت فرش دستباف استان کرمان، با بیان این‌که کرمان جزو چهار استان مطرح کشور در زمینه‌ی فرش دستباف است، اظهار داشت: ثبت جهانی فرش و طرح و نقشه‌های آن در دست اقدام است.

وی برگزاری ۱۵۶ دوره آموزش به‌بافی و اعزام گروه‌های دانش‌آموزی و دانشجویی به المپیاد کشوری فرش را از دیگر اقدامات انجام‌شده عنوان کرد.

کارشناس کار و دانش اداره‌کل آموزش و پرورش استان کرمان نیز از وجود ۹ هنرستان کار و دانش که رشته‌ی فرش را در سطح استان کرمان آموزش می‌دهند، خبر داد و گفت: هر سال حدود ۲۷۰ دانش‌آموز در این رشته موفق به اخذ دیپلم می‌شوند.

عباس معتمد از تدریس سرفصل‌های آموزشی این رشته شدیداً انتقاد کرد و افزود: با توجه به اصالت فرش دستباف کرمان، سرفصل‌های دروس این رشته‌ی تحصیلی مربوط به تبریز و اصفهان است و باید اصلاح شود.

در این نشست هم‌چنین نامه‌ی شماره ۶۰۳۹۷۹۹ مورخ

سرانه‌ی تولید فرش دستباف استان کرمان دو مترمربع است و حدود ۱۵۰ هزار متر مربع فرش دستباف در سال، در استان کرمان تولید می‌شود.

از ۸۰ هزار بافنده و تولیدکننده‌ی فرش دستباف، ۳۴ هزار قالی‌باف تک‌باف که به‌صورت پاره‌وقت، نیمه‌وقت و یا تمام‌وقت فعالیت می‌کنند، از اداری فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان، کارت شناسایی دریافت کردند.

«محمد رضا وزیر ی نسب» مسئول اتحادیه ی فرش کرمان مطرح کرد

بسیاری از قالی بافان، از این کار کناره گیری کرده اند

خارجی ندارد و فقط مشتری های داخلی خاص به دنبال چنین فرش هایی هستند، البته باید برای راه یافتن چنین فرش هایی به بازارهای خارجی بازاریابی کرد که در این زمینه کوتاهی از خودمان بوده است.

بیمه ی فرش بافان؛ کاری خوب و قابل تقدیر

وی با اشاره به برخی حمایت هایی که اخیراً دولت از فرش بافان می کند، اظهار داشت: مزیت هایی که دولت برای فرش بافان قائل شده است، از جمله بیمه ی فرش بافان، کارهای خوب و مثبت و قابل تقدیر است ولی هنوز برای جذب و برگشتن فرش بافانی که از این کار فاصله گرفته اند تاثیر چندانی نداشته است.

وزیر ی نسب در پاسخ به این سوال که چرا فرش بافان کرمان به سمت تولید فرش کوچک مثل تابلوفرش نمی روند، اظهار داشت: چیزی به نام تابلوفرش هیچ وقت در کرمان مطرح نبوده و در کرمان بیشتر تر قالیچه تولید و به خارج صادر می شد.

وی در رابطه با امکان منسوخ شدن قالی بافی در کرمان اظهار داشت: اکنون بسیاری از فعالیت های سنتی، یا منسوخ شده و یا در حال فراموش شدن است، به طور مثال مسگری، الان دیگر مسگر سنتی نمی بینیم که کار مسگری را انجام دهد و این کار را کارخانه های صنعتی انجام می دهند. قبل از قالی بافی هم شال بافی رایج بود، ولی قالی بافی جایگزین آن شد، برای قالی هم دارد چنین اتفاقی می افتد، کارخانه های فرش ماشینی نقش های سنتی ما را استفاده می کنند و حتی نام فرش را هم سرام می گذارند؛ کسی هم نیست که با آن ها برخورد کند.

وزیر ی نسب افزود: قبلاً که قالی کرمان به تعداد زیاد به خارج از کشور صادر می شد و حتی در داخل هم خریداران زیادی داشت، تنها یک کارخانه ی فرش ماشینی در کشور وجود داشت، ولی الان همه جای کشور قدم به قدم کارخانه ی فرش ماشینی ایجاد شده است، به هر حال با پیشرفت تکنولوژی بسیاری از کارهای سنتی به صنعتی تبدیل شده و قالی هم از این قاعده مستثنی نیست؛ کسانی هم که هنوز کار قالی بافی را انجام می دهند عاشق این کار هستند. در روستاهایی که قالی افشاری تولید می شود، بافندگان هیچ طرحی ندارند و با عشقی که به این کار دارند از ذهن و دل شان نقش بیرون می آید، نسل جدید نمی توانند جایگزین چنین افرادی شوند. وی تصریح کرد: اگر برای فرش بافی در کرمان چاره اندیشی اساسی نشود، نسل بعدی دیگر قالی بافی کرمان را نمی شناسد.

وزیر ی نسب در رابطه با جشنواره ی فروش فرش دستباف که در اواخر سال گذشته با مشارکت فروشگاهها برگزار شد، گفت: جشنواره های قبل بهتر بود، دست اندکاران فرش دور هم جمع می شدند، برخی از افرادی که در زمینه ی فرش فعالیت می کنند، تشویق می شدند ولی انتقال آن به فروشگاهها فقط باعث شد تعدادی فرش به فروش برسد. اگرچه فرش دستباف قیمت بالایی دارد و هر کسی نمی تواند این نوع فرش را خریداری کند، بهتر بود جشنواره تلفیقی از هر دو می بود؛ یعنی هم فروش در فروشگاهها انجام می شد و هم مثل سال های گذشته به صورت نمایشگاهی و همراه با برنامه های مختلف و تجلیل از فعالان فرش بافی بود.

وی در پایان، از تلاش های اتاق بازرگانی و اداره کل صنعت، معدن و تجارت در زمینه ی فرش دستباف تقدیر کرد و گفت: اتاق بازرگانی و اداره کل صنعت، معدن و تجارت تاکنون در زمینه ی پویایی فرش دستباف هرچه در توان داشته اند انجام داده اند، اما هنر قالی بافی نیازمند چاره اندیشی دقیق و تلاش بیشتر است.

وزیر ی نسب با اشاره به تلاش های محسن جلال پور رییس اتاق بازرگانی کرمان و نایب رییس اتاق ایران، گفت: آقای جلال پور اتاق بازرگانی را زنده کرد، ای کاش در زمینه ی فرش دستباف هم بیشتر وقت می گذاشتند تا این هنر دیرینه ی مردم کرمان بار دیگر زنده و پویا شود.

دیگر صادرات این است که به خاطر تحریمها پول صادرکنندگان بر نمی گردد و به همین جهت انگیزه های برای بازاریابی و صادرات فرش وجود ندارد.

وزیر ی نسب از کمبود مواد اولیه ی مرغوب در کرمان به عنوان یکی از مشکلات اصلی قالی کرمان یاد و خاطر نشان کرد: حدود سی سال پیش ۵ کارخانه ی ریسندگی در کرمان وجود داشت که بهترین مواد را تولید می کردند اما اکنون تنها یک کارخانه باقی مانده است که آن هم به صورت تمام وقت کار نمی کند. کمبود مواد هم باعث شده که مواد نامرغوب از دیگر نقاط کشور، از جمله خمینی شهر اصفهان وارد استان شود و به همین جهت طی سال های اخیر کیفیت فرش کرمان به شدت کاهش یافت و این موضوع یکی دیگر از دلایل از دست دادن بازارهای خارجی بود.

وی با بیان این که بهترین پشم و مواد اولیه ی فرش دستباف در کرمان وجود دارد، تاکید کرد: باید جلوی ورود مواد اولیه ی نامرغوب به کرمان گرفته شود و تنها کارخانه ی ریسندگی هم مورد حمایت قرار گیرد تا بتواند مواد اولیه ی قالی بافان را تولید کند که دیگر نیاز به ورود مواد نامرغوب نباشد.

وزیر ی نسب با اشاره به ایجاد دانشکده ی فرش در کرمان، با بیان این که خوش بختانه اکنون به قالی بافی به دید یک هنرمند نگاه می شود، گفت: البته فرش بافی به عنوان یک کار هنری باید به صورت عملی آموزش داده شود و با یاد گرفتن برخی چیزها به صورت تئوری، نمی شود کار کرد، به همین جهت دانشجویان فرش بافی نمی توانند تبدیل به افرادی شوند که از کوچکی کنار دار قالی بزرگ شده اند و صدای نقش خوانی در وجودشان نقش بسته است.

علی رغم ایجاد دانشکده ی فرش، بسیاری

از قالی بافان و کارفرمایان فرش از این کار کناره گیری کرده اند، در گذشته بیش از ده شرکت فعال در زمینه ی فرش فعالیت می کردند، اما اکنون هیچ شرکتی وجود ندارد و همین تعداد قالی توسط خود قالی بافان تولید می شود، این باعث شده سیستمی وجود نداشته باشد که خواسته ی بازار جهانی را فراهم کند.

مزیت هایی که دولت برای فرش بافان قائل شده است، از جمله بیمه ی فرش بافان، کارهای خوب و مثبت و قابل تقدیر است ولی هنوز برای جذب و برگشتن فرش بافانی که از این کار فاصله گرفته اند تاثیر چندانی نداشته است.

وی افزود: علی رغم ایجاد دانشکده ی فرش، خیلی از قالی بافان و کارفرمایان فرش از این کار کناره گیری کرده اند، در گذشته بیش از ده شرکت فعال در زمینه ی فرش فعالیت می کردند، اما اکنون هیچ شرکتی وجود ندارد و همین تعداد قالی توسط خود قالی بافان تولید می شود، این باعث شده سیستمی وجود نداشته باشد که خواسته ی بازار جهانی را فراهم کند.

وی در عین حال به کیفیت بالای قالی که هم اکنون تولید می شود اشاره و خاطر نشان کرد: در حال حاضر به نسبت سالیان قبل، فرش خوب و باکیفیت بالا تولید می شود، برخی از فرش هایی که اکنون تولید می شود در ۱۵۰ سال گذشته از نظر کیفیت بی نظیر و بی سابقه اند.

وزیر ی نسب افزود: اکنون فرش های ابریشمی بسیار باکیفیت صد، صد و پنجاه و حتی صد و هفتاد رج بافته می شود، ولی مشتری

{ گفت و گو }

◆ اشاره: سابقه ی قالی بافی در کرمان به بیش از هزار سال می رسد، از طرف دیگر استادان طراح و نقاش فرش کرمان همواره در عصر خود سرآمد بودند. اما فرش کرمان با وجود قدمت دیرینه و شهرت جهانی، در سال های اخیر با کم مهری و کم توجهی مواجه می باشد.

برای بررسی وضعیت فرش کرمان با «محمد رضا وزیر ی نسب» که سابقه ی طولانی در زمینه ی خرید و فروش فرش کرمان دارد و اکنون نیز مسئولیت اتحادیه ی فرش کرمان را بر عهده دارد، به گفت و گو نشستیم.

رییس اتحادیه ی فرش کرمان در خصوص وضعیت قالی بافی در کرمان گفت: اولین انقلاب حدود ۱۲۵ هزار کارگر قالی بافی در کرمان وجود داشت اما امروزه این تعداد به ۱۰ تا ۱۲ هزار نفر تقلیل یافته است و هنوز هم این آمار رو به کاهش است.

محمد رضا وزیر ی نسب افزود: به خاطر وجود مشاغل کاذب، میل به قالی بافی حتی در قالی بافان قدیمی کم شده است، البته حق دارند، چون قالی بافی مثل مشاغل دیگر مقرون به صرفه نیست، امروزه به قالی بافی به عنوان شغل دوم نگاه می شود و معمولاً خانم های خانه دار کار قالی بافی را نیز انجام می دهند.

وی ادامه داد: حدود سی سال پیش روزی نبود در کرمان که تاجری مبادرت به خرید فرش نکند، حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ عدل قالی یعنی معادل ۳۰۰۰ تا ۳۵۰۰ کیلوگرم در طول هر ماه از کرمان خارج می شد و بخش عمده ی آن به سایر کشورها صادر می شد؛ اما سال گذشته تنها ۲۰ عدل قالی از کرمان خارج شد.

وزیر ی نسب با بیان این که تحریمها نیز بر صادرات فرش کرمان تاثیر داشته است، اظهار داشت: در حال حاضر بازار اروپا که یکی از بازارهای فرش کرمان بود، رونق ندارد، در گذشته فرشی که به خارج صادر می شد حتی از موکت آن ها ارزان تر بود و به همین جهت فرش کرمان با مرغوبیت بالای خود مشتری فراوانی در خارج از کشور داشت، اما اکنون به خاطر نوسانات نرخ ارز، نمی توانیم در بازارهای جهانی با کشورهایی مثل چین، پاکستان و هند که فرش کرمان را کمی برداری کرده اند رقابت کنیم، چرا که فرش در کرمان با قیمت بالایی نسبت به این کشورها تولید می شود و صادرات آن مقرون به صرفه نیست.

وی افزود: مشکل دیگری که در زمینه ی صادرات فرش می بینیم این است که در کرمان صادرکننده ی فرش وجود ندارد و حتی در گذشته هم که فرش کرمان صادر می شد ابتدا به تهران ارسال و سپس توسط صادرکنندگان تهرانی به خارج از کشور صادر می شد.

لزم جلوگیری از ورود مواد اولیه ی نامرغوب به استان

وزیر ی نسب با بیان این که اکنون ۹۰ درصد فرش تولیدی در بازار داخل به فروش می رسد، گفت: بعضی از ارگانها مثل کمیته ی امداد امام خمینی (ره) شروع به قالی بافی کردند و حتی صادرات هم انجام دادند و این کار به صادرکنندگان لطمه زد. البته مشکل

... { **گفت‌وگو** } ...

گفت‌وگو با «محمد رضا شریفی»؛ فرماندار راور

به دنبال راه اندازی اتحادیه‌ی فرش در راور هستیم

مقرر شد تا به شدت جلوی ورود این مواد به شهرستان گرفته شود و از همان زمان سخت‌گیری‌ها در این رابطه آغاز شد. برای سامان بخشیدن به وضعیت نابسامان بازار فرش و خرید و فروش هم به دنبال راه‌اندازی اتحادیه‌ی فرش در راور هستیم، ضمن این‌که راور نیاز به بازار فرش و نمایشگاه دائمی فرش دارد تا به این وسیله دست دلان از فرش راور قطع شود. به هر حال حضور نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان مزایای خوبی برای اقتصاد راور داشت و کارگروه‌های بسیار خوبی که تشکیل شد مجدانه پی‌گیر نقطه‌نظرات اتاق بازرگانی است.

♦ اشاره؛ فرش راور سال‌ها به‌عنوان یکی از فرش‌های بی‌نظیر استان کرمان محسوب می‌شده است. کیفیت بالای این فرش پیش از این شهرت جهانی داشت، ضمن این‌که فرش‌بافی در راور از اصلی‌ترین مشاغل مردم این شهرستان محسوب می‌شده؛ اما متأسفانه طی سال‌های اخیر به دلایل مختلف، فرش راور دچار رکود شده است. برای بررسی دلایل رکود فرش راور، با جناب آقای «محمد رضا شریفی» فرماندار محترم راور، به عنوان بالاترین مقام اجرایی این شهرستان به گفت‌وگو نشستیم.

بافته‌های متعدد در جشنواره، تجلیل از فرش‌بافان و به‌ویژه پیشکسوتان فرش‌بافی در راور از دیگر برنامه‌ها و اهداف این جشنواره است.

ایجاد دانشکده‌ی فرش راور در چه مرحله‌ای است؟
 ایجاد دانشکده‌ی فرش در راور، مراحل پایانی خود را طی کرده است و از مهر امسال دانشجو می‌پذیرد. دانشکده‌ی فرش برای انتقال هنر ارزشمند فرش‌بافی به نسل جدید و همچنین در راستای دلگرمی هرچه بیشتر فرش‌بافان ایجاد شده است و امیدواریم همه‌ی این تلاش‌ها از جمله؛ ایجاد دانشکده‌ی فرش، ایجاد اتحادیه‌ی فرش، برپایی جشنواره‌ی فرش و سایر فعالیت‌هایی که در این زمینه صورت می‌گیرد باعث ارتقای فرش راور و رسیدن هنر فرش‌بافی و فرش راور به دوران اوج خود و راه‌یابی مجدد به بازارهای بین‌المللی شود.

به‌لحاظ آماری، وضعیت فرش‌بافی و بافته‌های فرش در شهرستان راور چگونه است؟

سال ۸۵ حدود سه هزار و ۲۰۰ دار قالی در راور وجود داشته، اما امروزه به خاطر مشکلاتی که ذکر شد و دوری قشر جوان از این هنر ارزشمند، مقداری تقلیل یافته است. در حال حاضر نیز ۵ هزار و ۷۵۰ نفر بافته در راور شناسایی شده‌اند که از این تعداد ۲ هزار و ۸۷۰ نفر به بیمه‌ی تامین اجتماعی معرفی شده‌اند و اکنون هزار و ۱۳۴۵ نفر از مزایای بیمه برخوردارند و مابقی در حال انجام مراحل قانونی هستند. همچنین تاکنون ۱۳ دوره‌ی به‌بافی برگزار و ۴۵۰ گواهی به‌بافی و ۳ هزار و ۳۷۵۶ گواهی موقت قالی‌بافی صادر شده است.

و سخن آخر...

با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان، برنامه‌های خوبی برای ارتقای فرش راور و رسیدن آن به جایگاه واقعی در دست اجراست. به استاندار کرمان پیشنهاد دادم بانک‌ها به عنوان جایزه و هدیه، به جای طلا و سکه و امثال آن، از فرش‌های نفیس راور استفاده کنند. فرش مثل طلا و ملک، ارزش افزوده دارد، باید موضوع شناسنامه‌دار کردن فرش دنبال شود. در زمینه‌ی طراحی نیز باید طرح‌های قدیمی ثبت، و به نسل‌های دیگر منتقل شود، البته انجام همه‌ی این کارها نیازمند تعامل و مشارکت بخش خصوصی و بخش دولتی است؛ خوش‌بختانه این تعامل، هم‌دلی و مشارکت شکل گرفته و صنعت فرش در راور در حال شکوفا شدن است، در آینده، وضعیت فرش راور متحول خواهد شد.

قرار است در سال جاری شاهد برپایی جشنواره‌ی فرش در شهرستان راور باشیم، هدف از برگزاری این جشنواره چیست؟

جشنواره‌ی فرش که قرار است تا پایان سال جاری در راور برگزار شود در راستای ارزش‌دادن به کار بافته‌ها است و باعث امیدواری بافته‌ها است، با برپایی این جشنواره بر آن هستیم که از فرش‌بافی به عنوان یک هنر و از بافته‌ها به عنوان یک هنرمند یاد شود.

حمایت و تشویق فرش‌بافان و ارائه‌ی تسهیلات به ایشان نیز از اهدافی است که جشنواره‌ی فرش دنبال می‌کند. متأسفانه فرش‌بافی در شرایط کنونی برای مردم راور سود چندانی ندارد و بافندگان فرش بر اساس علاقه و اعتقادی که به فرش‌بافی دارند به این کار مبادرت می‌ورزند، حضور

وجود فرش‌های ماشینی نقش و طرح راوری و کپی‌برداری از نقش قالی راور یکی از مشکلات فرش راور است. مشکل دیگر فرش راور که به‌شدت بر کیفیت این فرش تأثیر گذاشته، کمبود مواد اولیه‌ی مرغوب و وجود مواد نامرغوبی است که از خارج از استان وارد بازار می‌شود.

برای سامان بخشیدن به وضعیت نابسامان بازار فرش و خرید و فروش هم به دنبال راه‌اندازی اتحادیه‌ی فرش در راور هستیم، ضمن این‌که راور نیاز به بازار فرش و نمایشگاه دائمی فرش دارد تا به این وسیله دست دلان از فرش راور قطع شود.

دانشکده‌ی فرش برای انتقال هنر ارزشمند فرش‌بافی به نسل جدید و همچنین در راستای دلگرمی هرچه بیشتر فرش‌بافان ایجاد شده است و امیدواریم همه‌ی این تلاش‌ها از جمله؛ ایجاد دانشکده‌ی فرش، ایجاد اتحادیه‌ی فرش، برپایی جشنواره‌ی فرش و سایر فعالیت‌هایی که در این زمینه صورت می‌گیرد باعث ارتقای فرش راور و رسیدن هنر فرش‌بافی و فرش راور به دوران اوج خود و راه‌یابی مجدد به بازارهای بین‌المللی شود.

فرش راور از دیرباز به‌عنوان یکی از مرغوب‌ترین فرش‌های کرمان مطرح بوده است، اما متأسفانه این فرش طی سال‌های اخیر، هم از نظر کیفیت و هم کمیت، با رکود مواجه شده است. به نظر شما دلایل رکود فرش راور چیست؟

فرش راور دارای قدمت دیرینه‌ای است و همواره مرغوب‌ترین و معروف‌ترین فرش کرمان محسوب می‌شده است. حتی شهرت فرش کرمان به خاطر فرش راور بوده است، اما متأسفانه دلایل متعددی از جمله؛ کمبود مواد اولیه‌ی مرغوب، وجود دلان فرش و نبود یک متولی و مکان (بازار) متمرکز که فرش‌بافان بتوانند به آن اعتماد داشته باشند، باعث رکود فرش راور به لحاظ کیفی شده است. اما از نظر کمی، فرش راور هم‌چنان تولید می‌شود ولی به خاطر وجود دلان غیربومی، از راور به سایر شهرستان‌ها منتقل می‌شود. دلان معمولاً فرش را در راور با قیمت بسیار نازل خریداری می‌کنند و در خارج از استان با قیمت بسیار بالا به فروش می‌رسانند، حتی دیده شده یک فرش در راور از قالی‌باف به قیمت ۵ تا ۶ میلیون تومان خریداری شده و در خارج از استان به ده برابر این قیمت به فروش رفته است. در این میان، زحمت اصلی را بافته‌ها متحمل می‌شود، ولی سود کلان را دلال می‌برد و هیچ‌چیز به غیر از ضرر و زیان عاید بافته‌ها نمی‌شود.

وجود فرش‌های ماشینی نقش و طرح راوری و کپی‌برداری از نقش قالی راور یکی از مشکلات فرش راور است. مشکل دیگر فرش راور که به‌شدت بر کیفیت این فرش تأثیر گذاشته، کمبود مواد اولیه‌ی مرغوب و وجود مواد نامرغوبی است که از خارج از استان وارد بازار می‌شود که متأسفانه فرش‌بافان به خاطر قیمت پایین، این مواد را خریداری می‌کنند و همین باعث شده تنها کارخانه‌ی تولیدکننده‌ی مواد اولیه در راور که تولید آن حتی از استانداردهای جهانی هم بالاتر است، در آستانه‌ی تعطیلی باشد.

آیا برای این مشکلاتی که ذکر کردید چاره‌ای هم اندیشیده شده است؟

خوش‌بختانه هم‌راه سال گذشته، نشست هم‌اندیشی با حضور نمایندگان بخش خصوصی از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در راور برگزار شد و طی آن، چهار کارگروه فرش و خدمات بازرگانی، گردشگری، کشاورزی و دام و طیور و صنعت و معدن شکل گرفت. حضور نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در راور نوید خوبی را به بافندگان و تولیدکنندگان فرش داد و باعث دلگرمی ایشان شد، ضمن این‌که نمایندگان اتاق از کارخانه‌ی تولیدکننده‌ی مواد اولیه‌ی فرش در راور هم بازدید کردند و قرار شد به هر شکل ممکن این کارخانه مورد مساعدت قرار گیرد. در رابطه با ورود مواد اولیه‌ی نامرغوب به شهرستان هم

... { **گفت و گو** } ...

**گفت و گو با «حیدرعلی زاهدیان» معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی
 مشکل اصلی، نبود صادرکننده بومی است**

در زمینه‌ی مس هم با توجه به این که مسگری عموماً تولید ظروف مختلف بود و اکنون کالاهای رقیب مثل ملین، پلاستیک و چینی جایگزین شده، کاربری آن کم شده است، بنابراین باید به سمت طراحی‌های جدید برویم، قلمزنی را در این راستا ترویج دهیم، ذائقه‌ی نسل جوان را متوجه این هنر کنیم و بخش خصوصی را حمایت کنیم تا این صنعت و هنر منحصربه‌فرد احیا شود و در مسیر پیشرفت قرار گیرد.

به سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی اشاره کردید و گفتید که جای کار بسیار دارد، در این زمینه پیش‌تر توضیح دهید.

استان کرمان در زمینه‌ی سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی تنوع و شرایط خاصی دارد، یکی از کارشناسان در زمینه‌ی سنگ‌های قیمتی می‌گفت هر سنگی می‌تواند گوهر باشد و هر گوهری هم می‌تواند جواهر باشد؛ فرآوری آن مهم است. به همین جهت سعی داریم در استان فرآوری سنگ‌های قیمتی را به‌عنوان یک تکنیک آموزش دهیم و در این زمینه مراکز در سیرجان و شهرابک در حال راه‌اندازی است. یک مرکز رایگان هم در کرمان داریم ولی در این رابطه باید به سمت بخش خصوصی برویم و این بخش را در این زمینه فعال کنیم. در تلاش هستیم تا مربیانی برای شهرستان‌های بافت و جیرفت هم تربیت کنیم.

خوش‌بختانه تمایل به این رشته بین دختران و پسران وجود دارد، ضمن این که فعالیت در زمینه‌ی سنگ‌های قیمتی نیاز به جا و مکان زیادی هم ندارد و البته ارزش افزوده‌ی بسیار بالایی دارد، اما نباید صرف آموزش و تولید باشد، بلکه فراهم کردن شرایط بازار برای عرضه و فروش محصول هم مهم است، تا تولیدات فرآوری‌شده به نحو مطلوبی به بازار عرضه شود.

و سخن آخر...

تاکنون ارتباط کمی با اتاق بازرگانی داشته‌ایم، اما امیدواریم این ارتباط بیشتر شود، ضمن این که توقع داریم اتاق بازرگانی به صادرات صنایع دستی هم نگاه تخصصی داشته باشد و آن را رسالت خود بداند.

در زمینه‌ی گلیم، صادرکننده‌ی نمونه‌ی کشور از تهران تمرکز خود را روی بافت‌های «داری» استان گذاشته و با تاجار ترکیه در سیرجان تولیدات ما را خریداری می‌کنند و در عراق به نام خودشان به فروش می‌رسانند، این نشان می‌دهد اگر بخش خصوصی و صادرکنندگان در این زمینه ورود کنند موفق خواهند بود.

از آن جا که اتاق بازرگانی از نمایندگان خارجی زودتر مطلع می‌شود، انتظار داریم در رابطه با اطلاع‌رسانی در خصوص این نمایندگان با ما همکاری داشته باشد، چرا که بسیاری از هنرمندان توانایی حضور در نمایشگاه‌های خارجی را دارند اما از برگزاری این‌گونه نمایشگاه‌ها با خبر نمی‌شوند و یا این که امکان حضور در نمایشگاه پرايشان فراهم نمی‌شود.

به هر حال امیدواریم اتاق بازرگانی توجه بیشتری به مقوله‌ی صنایع دستی استان داشته باشد و برای شکوفایی آن با ما همکاری کند.

بسرایی در آینده‌ی هنرمندان دارد. شرکت در نمایشگاه‌های داخلی از دیگر فعالیت‌های این بخش است و هنرمندان همواره به نمایشگاه‌های داخلی معرفی شده‌اند و برای حضور آن‌ها غرفه گرفته‌ایم. برگزاری نمایشگاه‌های سراسری سالیانه و نمایشگاه‌های تخصصی از دیگر فعالیت‌های این بخش است.

ایجاد کتابخانه‌ی تخصصی، واحد آموزش در «خانه‌ی صنایع دستی» و قرار دادن آثار هنرمندان در وبسایت‌های صنایع دستی جهت معرفی و عرضه برای فروش، از دیگر اقدامات این بخش است؛ ضمن این که دستگاه‌های اجرایی موظف هستند در ساخت و سازها از آثار هنری هنرمندان استفاده کنند.

ایجاد «نگارخانه‌ی دائمی» از دیگر اقداماتی است که هنرمندان به صورت انفرادی و یا گروهی آثار خود را برای معرفی و عرضه طی یک تا دو هفته به نمایش می‌گذارند. سال گذشته در این رابطه ده نمایشگاه تخصصی در نگارخانه برگزار شد.

برای حضور در نمایشگاه‌های خارجی و همچنین عرضه‌ی آثار هنرمندان در خارج از کشور چه برنامه‌هایی دارید؟

بخش بازرگانی در حال حاضر بر روی نمایشگاه‌های خارجی و عرضه‌ی آثار هنرمندان در خارج از کشور متمرکز شده است اما این کار نیازمند رایزنی و همکاری بیشتر اتاق بازرگانی است تا شرایط را برای بازارهای خارج از استان و کشور فراهم کنیم.

تمهیداتی از طریق روسای سازمان اندیشیده شده است تا در سال جاری ۳۰ درصد صادرات صنایع دستی اتفاق بیفتد، تا توجه به برنامه‌های در حال اجرا، استان کرمان مستثنی نیست و سهمی از این مجموعه‌ی صادرات خواهیم داشت، چیزی که برای صادرات مسلم است تولید آثار با توجه به استانداردهای جهانی است که در این زمینه، جلساتی با هنرمندان برگزار و اطلاع‌رسانی کرده‌ایم تا بر اساس استانداردها و توجه به قیمت کالا میزان تولیدات را بالا ببریم.

با توجه به نام‌گذاری اسمال از سوی مقام معظم رهبری به‌عنوان «سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی»، سعی داریم با مشارکت خانواده‌ی بزرگ صنایع دستی استان مجدداً آثار صنایع دستی هنرمندان کرمان را در بازارهای جهانی عرضه کنیم و به جایی برسیم که توان رقابت با سایر کشورها را داشته باشیم. فعال کردن بخش خصوصی یکی از مسأله‌ی مهم توسعه و عرضه‌ی صنایع دستی است؛ در این خصوص نیاز است اتاق بازرگانی به ما کمک کند و بخش خصوصی را به سمت صنایع دستی سوق دهد.

اکنون در زمینه‌ی «گلیم قالی» و «گلیم شریکی‌پیچ» با توجه به نوع رنگ، نقش، مرغوبیت مواد اولیه و وجود بافنده‌های ماهر، کرمان بهترین تولیدات را در سطح کشور داراست و خواهان زیادی در بازارهای داخلی و به‌ویژه بازارهای خارجی دارد، اما مشکل اصلی ما نبود صادرکننده‌ی بومی است و بیشتر، صادرکننده‌های تهرانی از گمرک تهران محصولات ما را صادر می‌کنند.

از پته‌دوزی و مسگری به‌عنوان دو صنایع دستی منحصر به‌فرد کرمان یاد می‌شود که متأسفانه در سال‌های اخیر در حال منسوخ شدن است، نظر شما در این رابطه چیست؟

پته یک سوزن‌دوزی منحصربه‌فرد است که متأسفانه اکنون جایگاه آن مناسب نیست و رسالت ماست که برای آن برنامه‌ریزی کنیم. البته طی یکی دو سال اخیر کارهایی در این رابطه صورت گرفته و فکر نمی‌کنیم به سمت منسوخ شدن برود، اگر کیفیت بالا بود و از رنگزوی طبیعی استفاده و قیمت مناسبی برای آن تعیین شود، مجدداً خانواده‌ها از این کالا استفاده می‌کنند.

پته یک سوزن‌دوزی منحصربه‌فرد است که متأسفانه اکنون جایگاه آن مناسب نیست و رسالت ماست که برای آن برنامه‌ریزی کنیم. البته طی یکی دو سال اخیر کارهایی در این رابطه صورت گرفته و فکر نمی‌کنیم به سمت منسوخ شدن برود، اگر کیفیت بالا بود و از رنگزوی طبیعی استفاده و قیمت مناسبی برای آن تعیین شود، مجدداً خانواده‌ها از این کالا استفاده می‌کنند.

♦ اشاره: کرمان در زمینه‌ی صنایع دستی، قدمتی دیرینه دارد و اگرچه بخشی از هنر صنایع دستی هنرمندان کرمان در حال فراموشی است، اما هنوز هستند هنرمندان خوش‌ذوقی که کالاهای دستی باارزشی تولید می‌کنند.

در این میان، اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان هم تلاش زیادی در رابطه با احیا و حفظ صنایع دستی می‌کند. برای آشنایی با وضعیت صنایع دستی استان کرمان و همچنین فعالیت‌های اداره‌کل مزبور در این رابطه، با «حیدرعلی زاهدیان» معاون صنایع دستی اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان به گفت‌وگو نشستیم.

وضعیت صنایع دستی در ایران و جایگاه کرمان را در این زمینه، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در حال حاضر در کشور بالغ بر ۲۶۰ رشته‌ی صنایع دستی وجود دارد و طی بررسی‌های انجام‌شده، ۶۰ رشته‌ی آن در کرمان است و نزدیک به ۱۳۰ هزار صنعتگر در سطح استان کرمان در رشته‌های مختلف صنایع دستی، البته به غیر از فرش، فعالیت می‌کنند. عمده‌ترین صنایع دستی استان که هنوز رونق دارند دست‌بافته‌های «داری» مثل «گلیم» و «زیرانداز»ها است و سپس «پته» که بیش‌تر در کرمان و اطراف آن تولید می‌شود. «مس» و «مسگری» هم به دلیل سابقه‌ی طولانی که به‌ویژه در کرمان دارد هنوز کم و بیش رونق دارد.

سایر رشته‌های صنایع دستی که رشد چشمگیری هم داشته‌اند، صنایع چوبی از جمله معرق، مشبک و نازک‌کاری چوبی است.

سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی هم به دلیل منابع غنی که در استان کرمان وجود دارد جای کار بسیار دارد، «فیروزه»ی شهرابک از شرایط خوبی برخوردار و قابل رقابت با فیروزه‌ی نیشابور است. «سنگ دمانتوئید» یا «گارت سبز» نیز یکی از سنگ‌هایی است که می‌توان به آن گوهر یا جواهر گفت.

رشته‌های دیگری هم که بعضاً منسوخ شدند و سعی در احیای آن‌ها داریم شامل کلاه‌مالی، نمدمالی، سفربافی و سفالگری است که با توجه به باستان‌شناسی انجام‌شده، پیشینه‌ی قابل توجهی داشته است.

اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، به‌ویژه معاونت صنایع دستی، در زمینه‌ی احیا و گسترش صنایع دستی چه برنامه‌هایی در دست اقدام دارد؟

در معاونت صنایع دستی، سه بخش «بازرگانی»، «آموزش» و «حمایت از تولید و ترویج و توسعه» تشکیل شده و به‌طور جدی پی‌گیری مسأله‌ها هستند. رسالت و کار «بخش ترویج و توسعه»، تمرکز روی توسعه و فرهنگ‌سازی صنایع دستی در قشرهای مختلف است. برگزاری و حضور در جشنواره‌های مختلف و داوری جشنواره‌ها و پی‌گیری نشان مهر اصالت برای آثار هنرمندان از طریق یونسکو از جمله فعالیت‌های این بخش است که تاکنون از ۳۰ اثر آرسالی ۲۰ اثر نشان ملی و مهر اصالت دریافت کرده‌اند.

«بخش آموزش و حمایت از تولید» بر مبنای آموزش و ایجاد اشتغال شکل گرفته است و با زیرساخت‌هایی که تعریف کرده، در پنج سال گذشته ۲۰ هزار نفر در رده‌های مقدماتی و تکمیلی در رشته‌های مختلف آموزش دیده‌اند؛ ضمن این که این بخش پی‌گیری به روز کردن اطلاعات هنرمندان صنایع دستی هم هست.

در «بخش بازرگانی» هم ۱۱۴ رشته‌ی بازرگانی مشمول مشاغل خانگی است که در این زمینه تسهیلاتی لحاظ گردیده و سال گذشته ۱۳۰۰ نفر به بانک‌ها معرفی شده‌اند.

بیمه‌ی صنعتگران هم از جمله رسالت‌هایی است که صنایع دستی بر عهده دارد و بر همین اساس تمامی هنرمندان می‌توانند از بیمه‌ی صنعتگران قالی‌باف بهره‌مند شوند که تاکنون ۶۰۰۰ نفر برای آزمون، به فنی و حرفه‌ای معرفی و ۴۰۰۰ نفر به بیمه‌ی تامین اجتماعی معرفی و ۹۰ درصد این هنرمندان بیمه شده‌اند که تاثیر

{ یادداشت }

رسول پروان
ایران شناس و کارشناس رسمی دادگستری (فرش)

تجارت قالی ایران در دوره رضاشاه پهلوی (۱۳۲۰-۱۳۰۴ ه.ش)

زوتیه ۱۹۲۷م/مرداد ۱۳۰۶ ش، تقاضا برای فرش‌های ارزان قیمت، صادرات فرش در سال ۱۳۰۸م/۱۹۲۹ ش افزایش چشمگیری داشت. مهم‌ترین بازارهای صادراتی فرش در پیش از جنگ جهانی دوم، ایالات متحده آمریکا، آلمان، انگلستان، ترکیه و عراق بود. صدور فرش‌های ارزان قیمت به خصوص به آلمان و استفاده از رنگ‌های جوهری نامرغوب در خامه‌ی فرش، دو عامل مهم در کاهش سهم بازار فرش ایران در دنیا ارزیابی می‌شود که در دوره پهلوی فراوان به چشم می‌خورد. بازار آمریکا علاوه بر رکودی که در سال ۱۳۰۸م/۱۹۲۹ ش دچار آن گردید، بر فرش‌های ارزان قیمت تعرفه‌ی گمرکی بست که کاهش حجم صادرات فرش ایران به آن کشور را دوجندان نمود. «گرچه فرش بعد از نفت مهم‌ترین کالای صادراتی ایران باقی ماند، ولی صادرات فرش دائماً در حال کاهش بود و با تعرفه‌ی گمرکی بالا، سهمیه‌بندی و محدودیت‌های ارزی در بازارهای ذکر شده، این امر تشدید می‌شد.»^۲

در اوایل دوره پهلوی، دولتمردان و نمایندگان مردم در مجلس به اهمیت هنر فرش‌بافی در ایران پی بردند و این موضوع در دولت و مجلس مورد توجه قرار گرفت. در اوایل دوره پهلوی، تشکیل کمیسیون‌های قالی در وزارت داخله، تأسیس مؤسسه قالی ایران و پیشنهادهای متعددی که در جهت سامان‌دهی و هدایت صنعت فرش‌بافی ایران بود، از سوی دولت مطرح شد.

اولین نهاد دولتی برای اصلاح و ترقی فرش ایران در زوتیه ۱۹۳۰م/ مرداد ۱۳۰۹ ش، توسط وزارت اقتصاد ملی تأسیس شد. در شرح وظایف این نهاد در زمینه تجارت فرش ایران، برگزاری نمایشگاه‌های فرش و نقشه‌های فرش به‌طور دائم و متناوب دیده شده بود. همچنین ایجاد علامات مخصوص دولتی برای فرش‌های ایرانی و مطالعات و اقدامات برای ترویج فرش ایران در خارج به جهت تبلیغات برای فروش بیشتر تر در اقدامات آن گنجانیده شده بود. علاوه بر وظایف عمومی در سه قسمت نقشه‌کشی و رنگ‌آمیزی، رنگ‌رزی و لابراتوار شیمیایی و قسمت فرش‌بافی نیز برای رونق هرچه بیشتر این صنعت و اصلاح شیوه‌های تولید، برنامه‌هایی در نظر گرفته شده بود. این مؤسسه بعد از پنج سال در سال ۱۳۱۴م/۱۹۳۵ ش تبدیل به شرکت سهامی فرش ایران شد و وظایف مربوط به فرش‌بافی در دولت ایران به این واحد بزرگ تولیدی و بازرگانی واگذار گردید. پس از تشکیل شرکت سهامی فرش، مصوبات دولت حاکی از آن است که دولت تصمیم داشته است تصدی‌گری تولید و تجارت فرش را در دست داشته و یا حداقل بر تولید و تجارت فرش ایران نظارت مستقیم و کامل داشته باشد. اما این امر با توجه به گستردگی و پراکندگی تولید و تعدد تولیدکنندگان، جامعه‌ی عمل به خود نتوانید و علی‌رغم گذراندن مصوباتی از سوی هیأت دولت، پس از مدتی به دست فراموشی سپرده شد.

حجم صادرات فرش در دو دهه حکومت پهلوی بین دو هزار تا شش هزار تن در نوسان بود و به‌طور متوسط در بیش‌تر سال‌ها حدود چهار هزار تن فرش دستباف از کشور صادر می‌شد. در این دوره در دهه ۱۹۲۰م/۱۳۰۰ ش، ما با توسعه صادرات فرش روبه‌رو می‌شویم و در دهه‌ی بعد، صادرات فرش ایران افت قابل ملاحظه‌ای را تجربه می‌کند. نکته‌ی روشن صنعت فرش‌بافی در ایران در دوره پهلوی، کوتاه شدن دست شرکت‌های خارجی و به‌وجود آمدن بستری برای مدیریت کلان این صنعت از سوی دولت بود که می‌توانست با برنامه‌ریزی کلان در دهه‌های بعد به نتایج مثبت و ایده‌آلی دست پیدا کند.

بی‌نوشت‌ها:

۱. ویلم ام. فلور، «فرش‌های دوران پهلوی»، تاریخ و هنر فرش‌بافی در ایران، یار شاطر، ۱۳۸۴، ص ۱۱۱.
۲. همان.
۳. همان، ص ۱۱۹.

و خارجی از بازار پررونق فرش و سود سرشار آن کسب کرده بودند، در دوره پهلوی حوزه‌های فرش‌بافی توسعه یافت و مراکز فرش‌بافی نیز رونق دوجندانی به خود گرفت.

عامل مهم در تولید فرش، وجوهی است که به‌عنوان سرمایه در گردش برای تهیه مواد اولیه و دار و ابزار و دستمزد بافنده استفاده می‌شده است. تولیدکنندگان در برخی موارد دارای کارگاه‌های متمرکز بودند که در خانه‌ی آنها یا در مکانی اجاره‌ای برپا می‌گردید و در برخی موارد نیز خود یا توسط عاملان تولید فرش کارگاه‌هایی را در منازل بافندگان برپا می‌کردند و به صورت حقالملک‌رایه به پرداخت دستمزد بافنده در حین بافت فرش و تأمین مواد اولیه مورد نیاز می‌پرداختند.

در اوایل دوره پهلوی، دولتمردان و نمایندگان مردم در مجلس به اهمیت هنر فرش‌بافی در ایران پی بردند و این موضوع در دولت و مجلس مورد توجه قرار گرفت. در اوایل دوره پهلوی، تشکیل کمیسیون‌های قالی در وزارت داخله، تأسیس مؤسسه قالی ایران و پیشنهادهای متعددی که در جهت سامان‌دهی و هدایت صنعت فرش‌بافی ایران بود، از سوی دولت مطرح شد.

ساختار بازار و بازاریابی فرش به حضور مستقیم واسطه‌ها وابسته بود. بافنده برای فروش قالی خود باید با چنین واسطه‌هایی وارد معامله می‌شد. البته در این تعدد عاملان تولید، عمده‌فروشان و تولیدکنندگان اصلی محدود بوده و بر تمامی مراحل کار شامل خرید فرش به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم از روستاییان و ایلات و عشایر یا فروشندگان و هم‌تایان خود در بازار، عرضه‌ی خامه و چله به بافندگان، رنگ‌رزی پشم و خامه و دیگر مراحل تولید نظارت می‌کردند. آن‌ها برای فروش فرش‌های مناطقی که در آن‌ها تولید داشتند، با کلی‌فروشان تهران وارد معامله می‌شدند و گاهی عاملیت آن‌ها برای توزیع مواد اولیه و گاهی تولید فرش‌های سفارشی آن‌ها را بر عهده می‌گرفتند. البته بخشی از تولید فرش نیز به‌صورت خویش‌فرمایی بافنده به‌خصوص در مناطق ایلپاتی تولید می‌شد که در نهایت به واسطه‌ها یا پیله‌ورها فروخته می‌شد.

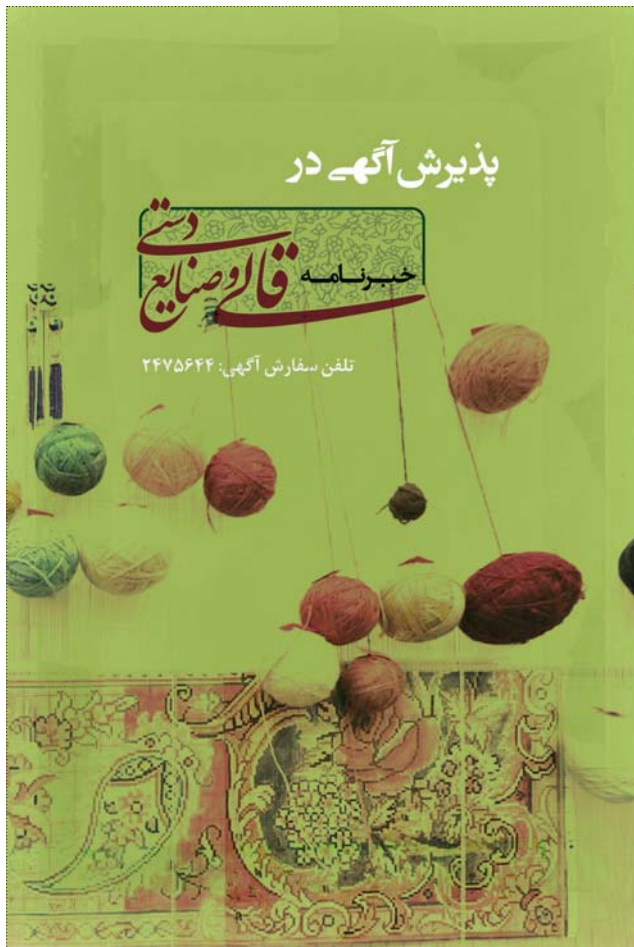
در دوره پهلوی حدود ۲۵۰۰۰۰ بافنده‌ی فرش در کشور مشغول به فعالیت بوده‌اند. از اطلاعاتی که در این زمینه باقی مانده است، تخمین عبدالایف است که شصت‌هزار نفر بافنده را در این دوران ثبت کرده است که با احتساب دو شاگرد و یک نقشه‌خوان در کنار وی با آمار تخمینی سیسیل ادواردز که ۲۵۰۰۰۰ بافنده را برشمرده است، مطابقت می‌کند و تعداد بافنده تقریباً در این دوره بیست‌ساله است. ابتدای این قرن ثابت مانده است. تا اواسط دوره رضاشاه پهلوی، فرش‌بافی به‌صورت یک صنعت شهری رواج داشت و از حدود دهه ۱۹۳۰م/۱۳۱۰ ش، به بعد است که این صنعت به روستاها نفوذ می‌کند و در طی زمان کفهی تولید فرش در روستاها سنگین‌تر شد.^۳ همواره صادرات فرش به دلیل این‌که سهم بزرگی از مبادلات تجاری بین کشورهای خریدار فرش و فروشندگی آن را شامل می‌شد، تحت تأثیر روابط سیاسی فی‌مابین قرار می‌گرفت. در دوره پهلوی، فرش در رتبه‌ی دوم صادرات بعد از نفت قرار داشت. روابط دوستانه‌ای که بین دو جنگ، بین ایران و آلمان برقرار شده بود، در افزایش حجم مبادلات تجاری بین دو کشور، به‌خصوص فرش دستباف تأثیر مستقیم گذاشت. به دلیل کاهش حقوق گمرکی واردات آلمان از

صنعت فرش دستباف ایران در دوره پهلوی اول در رونق تجارت خارجی ایران و اشتغال‌زایی در داخل کشور، پس از صنعت تولید و پالایش نفت، مهم‌ترین صنایع به حساب می‌آمد. ملی‌گرایی رضاشاه و سیاست‌های ایرانی‌کردن مؤسسات خارجی فعال در ایران، تحولی در صنعت فرش به‌وجود آورد و به تأسیس «شرکت سهامی فرش ایران» که مؤسسه دولتی بود، منجر شد تا بر صادرات فرش نظارت داشته و فعالیت‌هایی در جهت بهبود کیفیت فرش ایرانی در جهت تقویت این صنعت انجام دهد. البته قوانین صادراتی مبنی بر نظارت شرکت فرش بر صادرات فرش یک‌سال پیش‌تر به طول نینجامید. اما درصدی از اهداف تولید فرش‌های باکیفیت و توسعه‌ی فرش‌بافی در برخی مناطق ایران مانند زابل محقق شد. ولی سیاست‌های دولت ایران با توجه به کاهش سهم صادرات فرش از کل صادرات ایران از اواسط دوره رضاشاه تا پایان آن، موفقیت سیاست‌های دولتی را در این دوره زیر سؤال می‌برد.

توجه به بازارهای جهانی فرش که از اواخر دوره قاجاریه شروع شده بود، در این دوران با جدیت بیشتری از سوی دولتمردان و بازرگانان ایرانی ادامه یافت و پس از جنگ جهانی اول صادرات آن افزایش چشمگیری داشت. بحران بزرگ آمریکا و سقوط ارزش سهام در سال ۱۹۲۹م/۱۳۰۸ ش بر صادرات فرش ایران تأثیر قابل توجهی گذاشت و صادرات آن به‌شدت تنزل یافت. علاوه بر تأثیر مسائل خارجی، این صنعت از لحاظ فنی، سازمانی و بازرگانی نیز دچار نارسایی‌هایی بود. تهیه مواد اولیه فرش شامل خامه، تار و بافنده از دستگاه‌های فرسوده و استفاده از امکانات ابتدایی در عملیات تکمیلی فرش از مسائل مبتلابه فرش ایران بود. سنتی بودن سازمان تولید فرش و وجود واسطه‌ها در تجارت آن به سودجویی گروه‌های خاصی دامن می‌زد که دست‌یابی به حقوق قانونی دست‌اندرکاران تولید را با اشفتگی همراه می‌نمود. در این دوره به‌دلیل توجه به کمیت در صادرات، کیفیت فرش ایران مورد بی‌مهری قرار گرفت و تولید فرش‌های ارزان قیمت با استفاده از مواد اولیه نامرغوب در جهت کاهش قیمت تمام‌شده، باعث روگردانی بازارهای جهانی از فرش ایران در سال‌های پس از جنگ جهانی شد. در این دوره هم‌زمان با افزایش تولید فرش و تقاضای آن در بازار جهانی، استفاده از رنگ‌های نامرغوب شیمیایی و مواد اولیه نامرغوب شامل پشم‌های نامرغوب و چله‌های پنبه‌ای نامرغوب به‌خصوص در بین بافندگانی که از پیمانکار یا تولیدکننده تبعیت نمی‌کردند و خود دست به تهیه مواد اولیه و رنگ‌رزی آن‌ها می‌پرداختند، رایج شد و فزونی گرفت.

در دوره پهلوی اول، آگاهی تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرش در زمینه هماهنگی با بازارهای جهانی بیشتر شد و اطلاعات جسته و گریخته‌ای از سلیقه‌ی مشتریان فرش در برخی کشورهای مهم، از جمله بازار آمریکا به داخل کشور راه یافت. اما در عین حال در اجرا، تولید فرش‌های مطابق با سلیقه‌ی مشتریان خارجی در این دوران کم‌تر مورد توجه تولیدکنندگان قرار گرفت و نوآوری و خلاقیت در فرش ایران که حیات آن را در بازارهای جهانی تضمین می‌کرد، کم‌تر دیده شد.

سیاست ایرانی‌کردن مؤسسات غربی توسط رضاشاه در دوره پهلوی، بسیاری از شرکت‌های خارجی را که در تولید فرش‌های مناطق مختلف ایران، از جمله سلطان‌آباد (اراک امروزی) و کرمان فعال بودند، تعطیل نمود و تولیدکنندگان ایرانی از جمله تاجران تبریزی تولید فرش‌های ایرانی را در دست گرفتند. تأسیس «شرکت سهامی فرش ایران» در سال ۱۹۳۵م/۱۳۱۴ ش، نمود بارز این سیاست است که رضاشاه یکی از مؤسسات بزرگ مایملک خود را برای تولید فرش‌های باکیفیت به آن واگذار نمود. با زمینه‌های که سیاحان و تاجران اروپایی و آمریکایی از دوره قاجاریه در این کشورها ایجاد کرده بودند و شناختی که تاجران ایرانی

پذیرش آگهی در

دسته
خبرنامه
قال و صنایع

تلفن سفارش آگهی: ۲۴۷۵۶۴۴

... { ادامه از صفحه ۳ } ...

نایب رییس اتاق ایران: شرایط برای صادرات و احیای صنعت فرش، فراهم شده است

صنعت شد و گفت: در روزگاری نه چندان دور، ایران را به نام قالی کرمان می‌شناختند اما متأسفانه امروز شرایطی پیش آمده است که کرمان در نمایشگاه فرش قطر سال جاری حضور و شرکت فعال نداشته است.

معاون توسعه و سرمایه‌گذاری اتاق کرمان ابراز امیدواری کرد عظمت و شکوه بازگشتی دوباره به قالی کرمان داشته باشد و اذعان داشت: اتاق کرمان در این خصوص همه‌ی توان خود را به کار خواهد گرفت و زمینه‌ی حضور سرمایه‌گذاران را فراهم خواهد آورد.

هم‌چنین رییس کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق کرمان از افتتاح کتابخانه‌ی قالی و صنایع دستی (شامل ۲۰۰ جلد کتاب مرتبط)، ایجاد فضای جهت انجام طراحی و نوآوری در طرح‌های قالی و پته و راه‌اندازی مرکز تحقیقات و پژوهش قالی و صنایع دستی خبر داد و گفت: با شکل‌گیری این مهم می‌توانیم به احیا و رونق قالی کرمان کمک کنیم و آماری دقیق از بافندگان، تولیدکنندگان و دیگر فعالان صنعت قالی داشته باشیم.

فخری الله توکلی با بیان این مطلب که هفت هزار نفر در شهرستان کرمان در حوزه‌ی فرش بیمه شده‌اند، اظهار داشت: در صورتی که دو هزار نفر با مدیریت مرجع فعالیت کنند بازار خوبی برای فرش ایجاد خواهد شد. گفتنی است در این نشست، از شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان کرمان رونمایی و به منظور اصلاح و راه‌اندازی بین اعضای کمیسیون تبادل نظر صورت گرفت.

جلال‌پور با بیان این‌که صنعت فرش نیاز به نقدینگی دارد، افزود: پرداخت نیمی از بهره‌ی تسهیلات بانکی توسط دولت و افزایش دوره‌ی بازپرداخت به ۱۸ تا ۲۴ ماه دومین پیشنهاد است.

شنانامه‌دار کردن فرش سومین پیشنهاد وی بود که به آن اشاره کرد و گفت: این اقدام می‌تواند فواید بسیاری از جمله جلوگیری از تخلف و کپی‌برداری، ایجاد بازار مجازی و ایجاد پشتوانه برای برخی از نیازها را به دنبال داشته باشد.

هم‌چنین معاون توسعه و سرمایه‌گذاری اتاق کرمان، تشکیل کمیسیون قالی و صنایع دستی را از اقدامات موثر اتاق برشمرد و یادآور شد: با راه‌اندازی شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان کرمان، تبلیغ، معرفی، فروش الکترونیکی و... مطرح خواهد شد.

علوی، بسترسازی در جهت توسعه و پیشرفت را مهم‌ترین وظیفه‌ی پارلمان بخش خصوصی عنوان کرد و گفت: راه‌اندازی شبکه‌ی اطلاع‌رسانی و انتشار خبرنامه از جمله اقدامات کمیسیون است که می‌تواند یک پل ارتباطی مناسب بین اعضای کمیسیون و اتاق باشد.

وی از برگزاری دو جشنواره‌ی فرش در سال جاری در شهرستان‌های سیرجان و راور خبر داد و اذعان داشت: شرکت سنگ‌آهن گل‌گهر، حمایت‌های مادی و معنوی از کمیسیون قالی و صنایع دستی را در دستور کار قرار داده است که جای تشکر و قدردانی دارد.

علوی خواستار همکاری همه‌ی فعالان صنعت فرش در جهت رونق بخشیدن به این

ترسیم حساب سیرجان

TARSIM HESAB E SIRJAN

شرکت خدمات حسابداری و مشاوره

(سهامی خاص)

شرکت ترسیم حساب سیرجان
در تاریخ ۱۳۹۰/۰۸/۱۷ تحت شماره ۳۰۳۹
دفتر ثبت شرکت‌های سیرجان به ثبت رسیده است.

سهامداران حقوقی عبارتند از:

شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه عمران سیرجان ۱۴۰۴
شرکت خدمات مالی و مشاوره‌ای معتمد حساب جنوب شرق

سیرجان، خیابان آیت الله سعیدی، نیش بانک مسکن، طبقه دوم
تلفن: ۰۳۳۵-۲۲۳۱۳۹۸ / همراه: ۰۹۱۳۲۲۷۸۱۳۹

tarsimhesab@gmail.com